

УДК 327.320.6

JELClassification: F5

Іващенко Г. А., Отенко П. В.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Анотація.

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії.

Міжнародні аналітичні центри, «фабрики думок», «мозкові центри» забезпечують уряди та міжнародні організації ключовими ідеями на основі проведення критичного аналізу для ухвалення виважених обґрунтованих рішень щодо складних питань міжнародної політики.

Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод.

Основними результатами проведеного дослідження є такі:

ідентифіковано значення даних та міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій;

визначено ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

виокремлено складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

визначено вплив діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин;

сформульовано основні аспекти інформаційних війн;

визначено основні складові політичних технологій;

визначено фактори впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин;

ідентифіковано фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин;

систематизовано інструментарій для ведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

Основними аспектами проведення івент-аналізу в галузі міжнародних відносин є такі: ідентифікація політичних подій; класифікація політичних подій; кількісний аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку подій; моделювання.

Використання контент-аналізу для проведення аналітичних досліджень в галузі міжнародних відносинах частіше можна відстежити при проведенні: аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод; дослідження громадської дипломатії.

Ключові слова: міжнародні відносини; інформаційна культура; політичні технології; інформаційно-аналітична діяльність; інформаційна безпека; аналітичні центри.

Відомості про авторів.

Іващенко Ганна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу, Навчально-науковий інститут міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Науки, 9А, Харків, 61001, Україна)

Іващенко Г.А. (контактна особа) тел. 050-233-01-09.

E-mail: a502330109@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6581-0862>

Scopus Author ID <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57190439255>

Отенко Павло Васильович – доктор філософії, викладач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії, Навчально-науковий інститут

міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Науки, 9А, Харків, 61001, Україна)

Ivashchenko Hanna Anatoliivna

Otenko Pavlo Vasyliovych

Вступ. У сучасному світі, де інформація стає одним із найважливіших стратегічних ресурсів, розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин набуває особливого значення. В умовах глобалізації та швидких змін у політичному середовищі, здатність аналізувати дані, прогнозувати тенденції та ефективно комунікувати стає критично важливою для держав, міжнародних організацій та аналітичних центрів. Інформаційні ресурси дозволяють не лише збирати дані, але й можуть впливати на формування громадської думки, впливати на ухвалення важливих політичних рішень та визначати стратегії взаємодії між країнами. Тема даної наукової статті є актуальною, зважаючи на те, що планується дослідити ключові аспекти та складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин, а також виявити її вплив на глобальну політику, зокрема через діяльність аналітичних центрів і технології управління інформаційними процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом питання інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах привертає все більше уваги в наукових колах. Дослідники акцентують увагу на підсиленні впливу інформаційних технологій на політичні процеси, зокрема на роль великих даних, штучного інтелекту та соціальних медіа у формуванні міжнародної політики.

Мірошніченко Т. у своїх публікаціях акцентує увагу на важливості інформаційних технологій для сучасної дипломатії [3]. Автор досліджує, як цифрові інструменти можуть підвищити ефективність зовнішньої політики України.

Якименко Ю. аналізує роль аналітичних центрів в Україні, вказуючи на їхній вплив на формування державної політики [7]. Твердохліб О. С. звертає увагу на етичні аспекти інформаційної діяльності, зокрема щодо

конфіденційності даних та прав людини, що стає дедалі важливішим в умовах глобальних викликів [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Хоча в останні роки дослідження інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин активно розвиваються, існують кілька невирішених аспектів, які потребують подальшого дослідження.

Необхідно детально проаналізувати, як соціальні медіа, інформаційна культура, політичні технології, діяльність аналітичних центрів змінюють традиційні моделі комунікації між державами і впливають на формування міжнародної політики.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою написання наукової статті є розроблення теоретико-методичних основ щодо розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Завдання написання наукової статті є такі:

ідентифікувати значення даних та міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій;

визначення ключових аспектів розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

виокремити складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

визначення впливу діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин;

формулювання основних аспектів інформаційних війн;

визначити основні складові політичних технологій;

визначити фактори впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин;

ідентифікація факторів впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин;

систематизувати інструментарій для ведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

Опис методики (структури, послідовності) проведення дослідження.

Основними етапами методики проведення дослідження є такі:

ідентифікація значення даних та міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій, який дозволяє розкрити роль даних у формуванні міжнародних політичних подій;

визначення ключових аспектів розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин базується на їх визначенні, ролі та методів;

складові інформаційно-аналітичної діяльності визначено на основі виявлення основних елементів: аналізу, моніторингу, прогнозування.

проаналізовано вплив аналітичних центрів на міжнародні відносини через визначення ролі «think tanks» у формуванні міжнародної політики та громадської думки.

формулювання основних аспектів інформаційних війн виконується на основі визначення основних аспектів, цілей та методів;

політичні технології викоремлено на основі визначення складових та їх значення в міжнародних відносинах;

фактори впливу на інформаційну культуру розкрито через розгляд різних факторів, які формують інформаційну культуру міжнародних відносин;

інформаційна безпека розкривається на базі ідентифікації загроз та заходів для забезпечення інформаційної безпеки міждержавних відносин;

інструментарій для інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин систематизовано на основі огляду інструментів та технологій.

Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод.

Виклад основного матеріалу й отриманих наукових результатів.

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії.

Аналітичні дослідження міждержавних відносин включають використання інформаційних технологій та аналітичних інструментів щодо збирання, оброблення та інтерпретації даних, які відносяться до міжнародної політики, світових тенденцій і стратегічних інтересів країн.

Ключовими аспектами розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах можна назвати такі:

зростання значення даних та міжнародної інформації;

пришвидшення розвитку технологічних інновацій в міждержавних відносинах;

посилення впливу аналітичних центрів та think tanks в міжнародних відносинах;

аналіз ризиків і прогнозування міжнародної взаємодії;

зростання впливу викликів кібербезпеки на розвиток міжнародних відносин;

інформаційні війни та пропаганда в міжнародній політиці;

міжнародна співпраця та обмін інформацією (рис. 1).

В умовах нарощування процесів глобалізації і посилення технологічного прогресу дані стають основою для ухвалення рішень в галузі міждержавних відносин [1].

Зростання значення даних та міжнародної інформації включає необхідність проведення аналізу показників економічного, політичного, демографічного соціального та культурного розвитку для прогнозування і реагування на глобальні виклики [1]. Виклики розвитку глобалізації можуть відноситись до питань забезпечення інформаційної безпеки, зовнішньої політики, міжнародної співпраці, мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

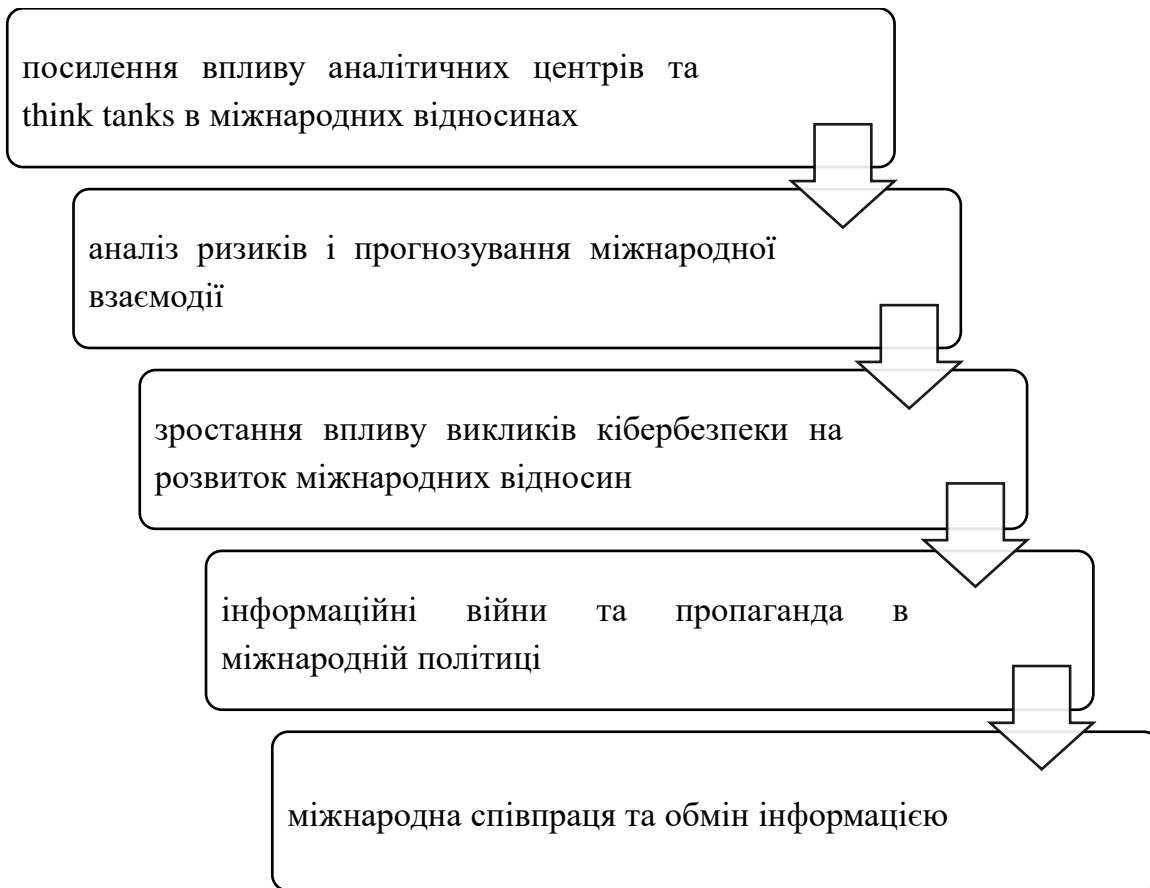

Рис. 1. Ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Джерело: складено авторами на основі [1, 2]

Розвиток великих даних (big data), штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання (ML) сприяє удосконаленню інформаційно-аналітичного інструментарію.

Технології великих даних та ШІ дозволяють швидше та точніше аналізувати значні обсяги міжнародної інформації та виявляти основні тенденції, які можуть мати значний вплив на міжнародну політику.

Аналітичні центри та think tanks можуть мати посилене значення у формуванні міжнародної політики [7]. Такі аналітичні центри можуть надавати комплексні рекомендації на базі проведення інформаційного аналізу міжнародної інформації та міжнародної співпраці.

Міжнародні аналітичні центри, «фабрики думок», «мозкові центри» забезпечують уряди та міжнародні організації ключовими ідеями на основі проведення критичного аналізу для ухвалення виважених обґрунтованих рішень щодо складних питань міжнародної політики [7].

Інформаційно-аналітичні методи допомагають виявляти потенційні загрози та можливості, що можуть вплинути на міжнародну безпеку та економічний розвиток. Аналітичне забезпечення ризиків в міждержавних відносинах включає в себе проведення аналізу міжнародних конфліктів, причин тероризму, змін клімату та інших глобальних ризиків та викликів, яких стає все більше.

Нарощування обсягів міжнародної інформації і технологій також може ставити новітні виклики в галузі кібербезпеки [2]. Захист інформаційних систем та даних стає критично важливим для забезпечення національної безпеки і стабільності у міжнародних відносинах. Виклики кібербезпеки проявляються все частіше в глобальних відносинах.

На сучасному етапі розвитку міждержавних відносин інформація використовується не лише для збору даних, а і як інструмент впливу на свідомість громадян та політичних еліт [2]. Пропаганда і дезінформація можуть мати значний вплив на громадську думку та політичні процеси в інших країнах, що робить інформаційно-аналітичну діяльність важливим інструментом боротьби з такими загрозами та викликами. Багато країн проводять інформаційні війни для досягнення своїх цілей та захисту своїх національних інтересів.

Для ефективного вирішення питань забезпечення глобальної та міжнародної безпеки необхідною умовою є співпраця між країнами і міжнародними організаціями в області збирання об'єктивної міжнародної інформації та правильне її оброблення. Спільні аналітичні проєкти, міжнародна співпраця та обмін інформацією можуть значно покращити ефективність реагування на міжнародні загрози та виклики.

На сучасному етапі аналітичне опрацювання міжнародної інформації стає невід'ємною частиною складних міждержавних відносин та може сприяти як

забезпеченню національної безпеки кожної країни, так і покращенню глобальних відносин.

Одними із лючових суб'єктів міжнародних відносин є «фабрики думок». Фабрики думок – це організації або інститути, що займаються дослідженням, аналізом та виробництвом ідей у різних сферах, таких як політика, економіка, соціологія [7]. Фахівці фабрики думок можуть проводити опитування, розробляти основні рекомендації щодо розвитку політичних подій, а також впливати на суспільну думку через публікації та мас-медіа.

Основними функціями фабрик думок можна виділити: дослідження; розроблення основних політичних сценаріїв; просування своїх ключових ідей; освіта.

Дослідження, які проводять фабрики думок базуються на проведенні аналізу актуальних проблем, тенденцій та суспільних потреб.

Розроблення основних політичних сценаріїв формується за принципами формування комплексу пропозицій задля покращення міждержавної політики або соціальних програм.

Просування ключових ідей фабрик думок поширюються на основі їх досліджень та рекомендацій через статті, виступи та мас-медіа.

Ще однією функцією фабрик думок є розвиток освіти. Їх ключові фахівці проводять тренінги, семінари та конференції для підвищення обізнаності.

Фабрики думок можуть бути як незалежними, так і пов'язаними з політичними партіями або бізнесом, тому їхня діяльність може мати різні цілі та різний соціальний вплив.

Аналітичні центри, або «think tanks», є незалежними організаціями, які займаються дослідженнями та аналізом найважливіших соціальних, політичних, економічних, наукових чи військових проблем [7]. Їхньою головною метою є вироблення експертних висновків та рекомендації для політичної еліти, урядів, міжнародних організацій, бізнесу, неурядових організацій і широкої громадськості.

Основними особливостями діяльності аналітичних центрів можна назвати такі: незалежність; дослідження та аналіз соціальних, політичних, економічних, наукових чи військових проблем; високий рівень експертності; вплив на розвиток політичних подій (рис. 2).

Незалежність роботи аналітичних центрів проявляється в тому, що багато таких організацій незалежні від держави чи комерційних інтересів, що дозволяє їм об'єктивно оцінювати ситуацію, яка склалася та проводити таке оцінювання й надавати висновки та рекомендації без зовнішнього тиску.

Аналітичні центри проводять глибокі дослідження на різні теми та створюють рекомендації для ухвалення раціональних рішень як щодо розвитку міждержавних відносин, так і щодо розвитку міжнародних економічних відносин [7].

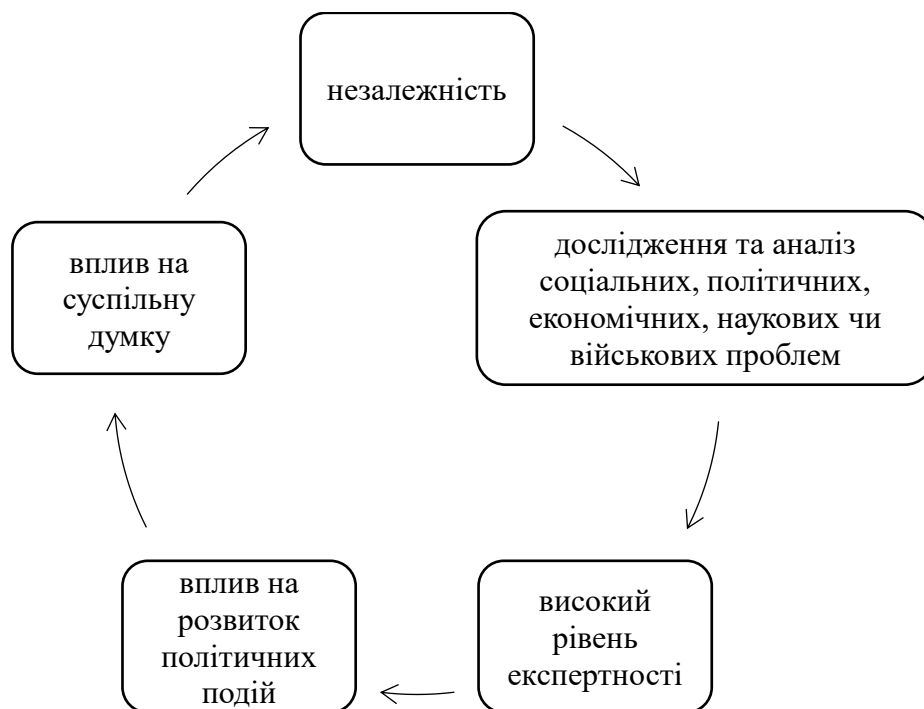

Рис. 2. Особливості діяльності аналітичних центрів

Джерело: складено авторами на основі [7]

Експертність аналітичних центрів проявляється в тому, що в таких організаціях працюють фахівці в різних сферах, які надають глибоке розуміння певних питань та є фахівцями та експертами в своїх сферах найвищого рівня [7].

Дослідження, які проводять фахівці аналітичних центрів, часто використовують у процесах розроблення та впровадження політичних рішень, тому можна сказати про те, що діяльність аналітичних центрів має певний вплив на політичні події.

Найвідомішими аналітичними центрами є такі:

Brookings Institution, резиденція якого знаходиться в США;

Центр Chatham House знаходиться в Великій Британії

Аналітичний центр RAND Corporation розташований у США;

Carnegie Endowment for International Peace також базується у США.

Brookings Institution є один із найстаріших think tanks, фахівці якого проводять дослідженням соціальних і економічних проблем.

Chatham House є провідним міжнародним центром, фахівці якого займаються питаннями зовнішньої політики і міжнародних відносин.

RAND Corporation спеціалізується на проведенні досліджень у галузях забезпечення безпеки, охорони здоров'я, освіти та технологій.

Carnegie Endowment for International Peace є аналітичним центром, фахівці якого опікуються вирішенням проблем забезпечення міжнародної безпеки, дипломатії та міжнародних відносин [7].

Аналітичні центри відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та впливі на політичні рішення в різних країнах світу.

Більшість «мозкових центрів» можуть спеціалізуватися на окремих напрямках аналітичної діяльності. Частіше за все такі аналітичні структури можуть навіть об'єднувати свою діяльність для проведення досліджень значних політичних проблем [7]. При цьому фахівці аналітичних центрів можуть активно застосовувати інноваційні технології та засоби масової інформації для поширення результатів своїх досліджень.

Інформаційні війни – це стратегічні комунікаційні кампанії, спрямовані на вплив на громадську думку, дезінформацію, маніпуляцію фактами та формування сприйняття подій [2]. Вони можуть використовуватися державами, організаціями чи навіть окремими особами для досягнення політичних, економічних або соціальних цілей.

У такій війні основна мета – вплинути на думки та поведінку аудиторії, використовуючи медіа, дезінформацію, пропаганду, фейки, кібер-атаки та інші інструменти впливу на свідомість та емоції аудиторії.

Основні аспекти інформаційних війн є такі: дезінформація; пропаганда; кібератаки; вплив соціальних медіа; психологічні операції; політичні технології.

Дезінформація може проявлятися через поширення неправдивих чи навмисно викривлених фактів для введення в оману аудиторії, для якої розроблено даний контент.

Пропаганда базується на використанні інформації для формування позитивного іміджу або підтримки певних ідей та дій та маніпулювання свідомістю споживачів такої інформації [2].

Кібератаки проявляються через використання технологій для зламу, виведення з ладу або маніпуляції з інформаційними системами [2].

Вплив соціальних медіа формується на базі того, що платформи використовуються для швидкого поширення інформації та формування суспільної думки, часто з використанням ботів і фейкових акаунтів [8].

Психологічні операції проявляються в тому, що розробляються стратегії, спрямовані на вплив на емоції та поведінку людей.

Серед основних стратегій захисту від впливу інформаційної війни можна виділити такі: медіаграмотність; фактчекінг; прозорість; удосконалення законодавства в сфері боротьби з дезінформацією [2].

Медіаграмотність має формуватися на основі освіти населення щодо розпізнавання дезінформації та можливих маніпуляцій [1].

Фактчекінг здійснюється на основі перевірки фактів і джерел інформації для підвищення довіри до новин [3].

Рис. 3. Основні аспекти інформаційних війн

Джерело: складено авторами на основі [2]

Прозорість може проявлятися через залученість незалежних організацій до відстеження інформаційних кампаній, які проводяться та дій, які можуть здійснюватися.

Законодавство країн має удосконалюватись на основі розробки норм і правил для боротьби з дезінформацією та захисту прав громадян на об'єктивну інформацію [4].

Політичні технології є ще однією складовою інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах.

Політичні технології складаються з сукупності методів, інструментів та засобів, які доцільно використовувати для досягнення політичних цілей. Політичні технології об'єднують різні практичні аспекти. Такі практичні аспекти починаються від формування певного іміджу політичних діячів та формування громадської думки щодо проведення виборчих кампаній. Політичні технології можуть використовуватись для маніпуляцій в політичних процесах.

Основними видами політичних технологій є такі: іміджеві технології; інформаційні технології; технології маніпуляцій; соціальні мережі та інтернет-технології; виборчі технології.

Іміджеві технології в рамках політичних технологій мають бути спрямованими на формування та підтримання позитивного іміджу політика або партії [5]. Формування іміджевих технологій може бути націленим на вибір відповідної риторики, місії, участь у медійних заходах, благодійні акції, стиль.

Інформаційні технології в межах розвитку політичних технологій можуть бути направлені на використання засобів масової інформації для поширення необхідної інформації та впливу на суспільну думку [5]. Це може бути через пресу, телебачення, інтернет, соціальні мережі.

Технології маніпуляцій є також важливим інструментом в межах використання політичних технологій. Використання спеціальних технологій маніпуляцій можуть передбачати використання психологічних та соціальних прийомів для того, щоб змінити поведінку чи думки виборців, або аудиторії [2]. Прикладами можуть бути фальшиві новини, маніпулятивні опитування, чорний піар.

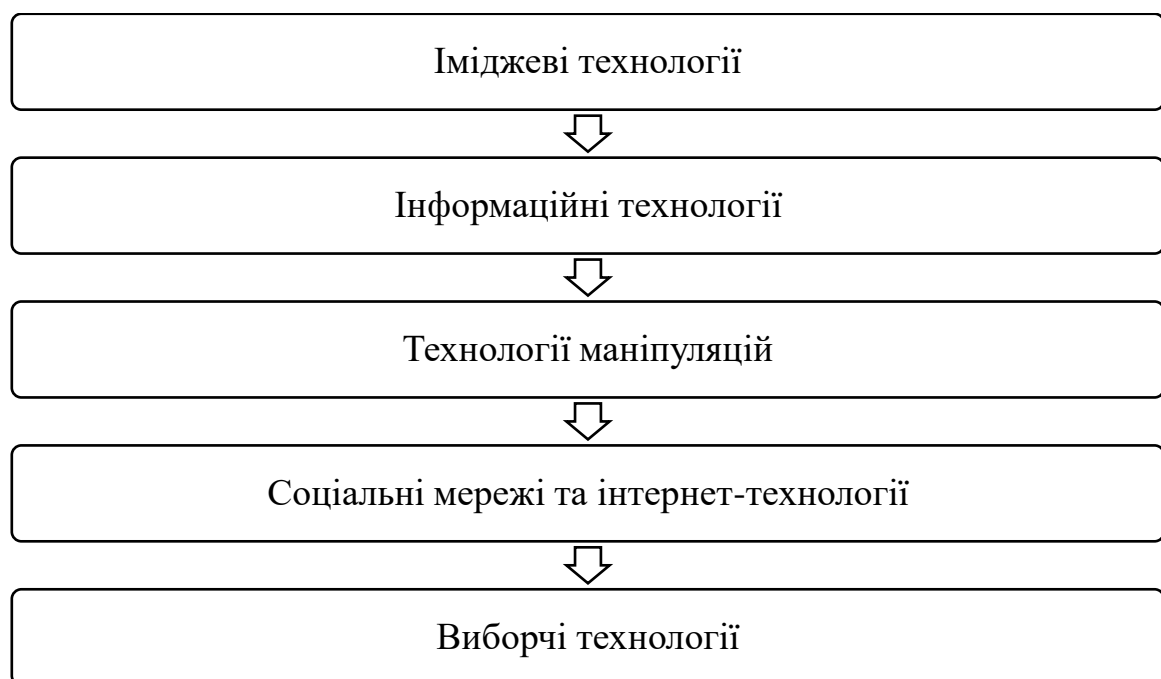

Рис. 4. Складові політичних технологій

Джерело: складено за [4]

Соціальні мережі та інтернет-технології є сучасними інструментами, які використовують можливості інтернету для суттєвого впливу на масову свідомість [8]. Це включає таргетовану рекламу, ботоферми, а також аналітику поведінки виборців.

Виборчі технології є ще одним відомим інструментом в рамках використання політичних технологій. Виборчі технології включають всі стадії організації та проведення виборів: розробку стратегії, мобілізацію виборців, агітацію, PR-кампанії.

Політичні технології можуть використовуватися як для чесної конкуренції, так і для маніпуляцій та недобросовісних практик у боротьбі за владу.

Інформаційна культура є ключовим елементом для удосконалення інформаційної діяльності в міжнародних відносинах [4]. Вона включає в себе навички, знання та відношення до інформації, які дозволяють ефективно знаходити, аналізувати, використовувати та поширювати міжнародну інформацію. Серед важливих аспектів ролі інформаційної культури на розвиток інформаційного забезпечення міжнародних відносин можна назвати такі:

- покращення інформаційної грамотності;
- систематизація знань та міжнародної інформації;
- підвищення ефективності комунікації в світових політичних колах;
- сприяння колективній роботі щодо покращення міжнародних відносин;
- адаптація до змін в глобальній політиці;
- підвищення рівня довіри серед основних акторів міжнародної політики;
- інформування громадськості щодо змін в геополітиці;
- навчання та розвиток компетентностей фахівців галузі міжнародних відносин;
- стратегічне планування.

Розвиток компетентностей проведення оцінювання та аналізу джерел інформації, критичного мислення та оцінки достовірності даних зовнішньої політики. Такий комплекс удосконалення інформаційної грамотності допоможе аналітикам уникати дезінформації та маніпуляцій.

Інформаційна культура сприяє організації та структуризації міжнародної інформації, що дозволяє легше знаходити необхідні дані та формувати цілісну картину міжнародних подій. Даний напрямок розвитку інформаційної культури міжнародних відносин можна віднести до систематизації знань.

Володіння інформаційними технологіями і знанням щодо культурних особливостей різних країн покращує міжкультурну комунікацію, що є критично важливим для розвитку міжнародних відносин. Цей напрям розвитку інформаційної культури можна виділити як підвищення ефективності комунікації.

Інформаційна культура допомагає в налагодженні співпраці між різними державними структурами, організаціями та експертами, забезпечуючи обмін даними та аналітикою [4]. Всі ці аспекти проявляються в напрямі розвитку інформаційної культури, а саме сприяння колективній роботі в глобальних політичних подіях.

Розвиток світової політики, де інформація дуже швидко змінюється, призводить до необхідності активно розвивати інформаційну культуру. Такі швидкі зміни міжнародних відносин дозволяють оперативно реагувати на нові виклики і загрози, адаптуватись до змін та забезпечувати міжнародну безпеку.

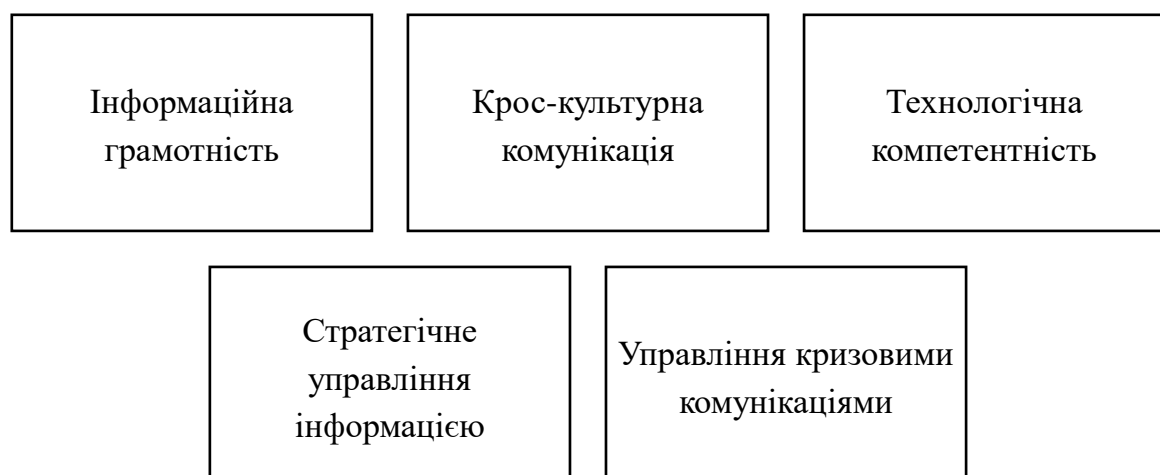

Рис. 5. Фактори впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин

Джерело: складено авторами

У випадках, міжнародна інформація подається прозоро та відповідально, це сприяє підвищенню рівня довіри між країнами та міжнародними організаціями.

Важливість інформаційної культури також проявляється в залученні громадськості до процесів ухвалення рішень відносно міжнародних відносин через доступ до якісної та достовірної міжнародної інформації через своєчасне інформування громадськості.

Підвищення рівня інформаційної культури в державних установах країн через навчальні програми та семінари, що допомагає фахівцям залишатися конкурентоспроможними та постійно удосконалювати свої компетентності в галузі міжнародних відносин [4].

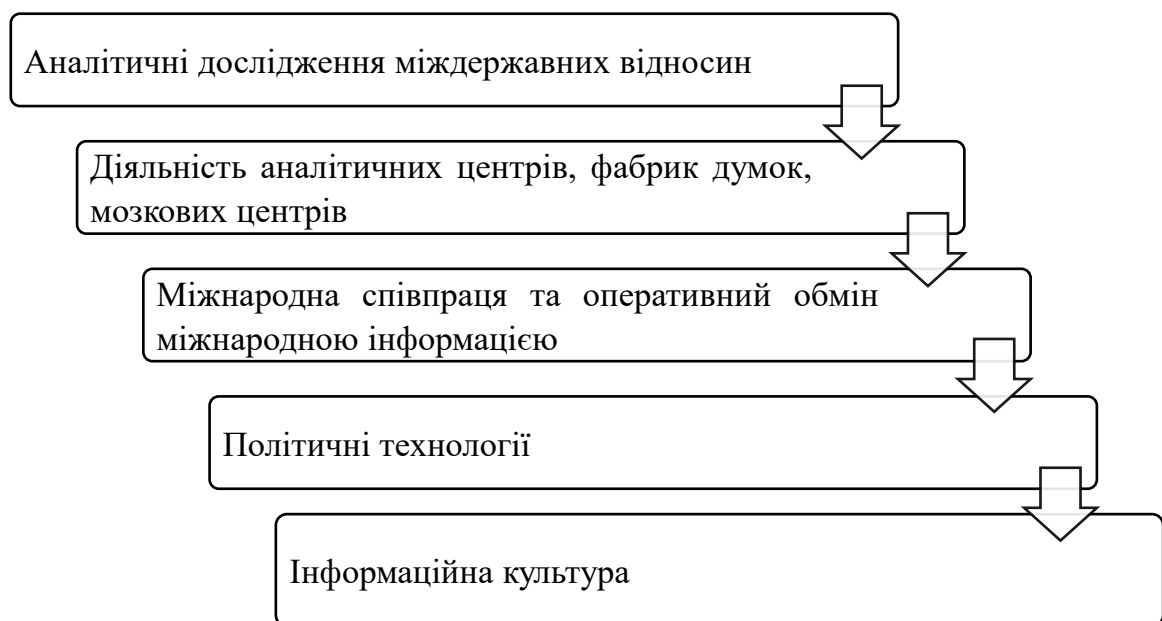

Рис. 6. Складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Джерело: складено авторами за [4]

Знання фахівцями з міжнародних відносин сучасних інформаційних технологій та інструментарію дозволить ефективно використовувати аналітичні інструменти та платформи щодо збирання і оброблення міжнародної інформації.

Розуміння інформаційної екосистеми сприяє більш зваженому стратегічному плануванню в галузі міжнародних відносин та допоможе виконати стратегічне планування геополітичних процесів.

Інформаційна культура відіграє важливу роль в розвитку ефективної інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин, що є критично важливим для ухвалення обґрунтованих політичних рішень у сфері міжнародних відносин [4].

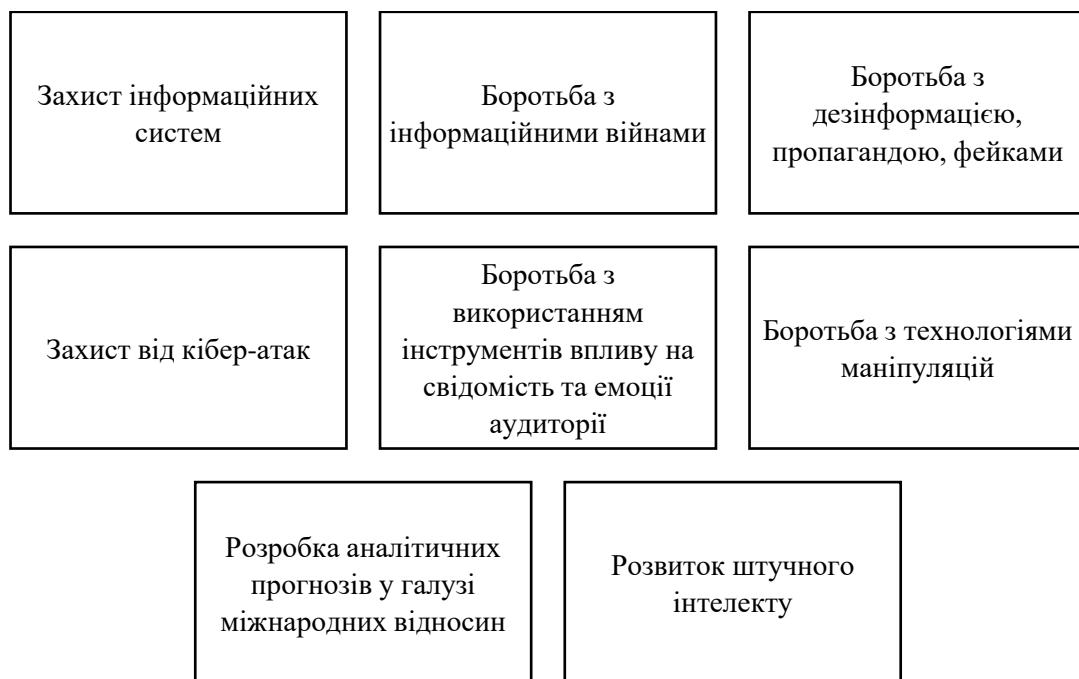

Рис. 7. Фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин

Джерело: складено авторами

Сценарії майбутнього міжнародних відносин можуть бути корисними для аналізу можливих напрямків розвитку подій у світовій політиці. Основними прогнозованими типовими сценаріями, які можуть розвиватися внаслідок впливу різних факторів є такі сценарії:

- глобалізації та співпраці;
- регресії та націоналізму;
- конфліктів та нестабільності;

технологічних змін та кібервійни;
екологічних змін;
демографічних змін та міграції населення.

Одними із важливих інструментів, які використовуються при проведенні аналізу в галузі міжнародних відносин є контент-аналіз та івент-аналіз.

Даний інструментарій дозволить зрозуміти, як саме розвиваються політичні події, взаємодії між державами та їхніми акторами, а також комунікації на міжнародній арені.

Контент-аналіз – це метод кількісного та якісного аналізу текстової інформації, спрямований на вивчення змісту комунікацій у засобах масової інформації, документах, офіційних заявах, промовах державних лідерів, міжнародних договорах [5]. Контент-аналіз дозволить виявити тенденції, патерни, частоту використання певних концепцій, а також емоційний тон або акценти в текстах.

Використання контент-аналізу для проведення аналітичних досліджень в галузі міжнародних відносин частіше можна відстежити при проведенні:

аналізу політичних заяв;
медіа-аналізу;
аналізу міжнародних договорів та угод;
дослідження громадської дипломатії.

Контент-аналіз доцільно використовувати для проведення аналізу офіційних заяв державних лідерів або дипломатів для виявлення напрямків формування зовнішньої політики. До прикладу, можна відстежити порівняння експертами тональності та ключових заяв лідерів країн, таких як США та Китай, у контексті торговельних переговорів.

Медіа-аналіз проводиться на базі аналізу міжнародної преси та заяв ЗМІ. На основі використання медіа-аналізу можна детальніше зрозуміти, як сприймається та висвітлюється політика деяких країн у світі. Експертами може проводитись аналіз, як змінюється висвітлення однієї й тієї ж політичної події в різних країнах світу.

Аналіз міжнародних договорів та угод дозволить проаналізувати зміст міжнародних угод, чіткіше зрозуміти їх значення та структуру, а також оцінити зміни в міжнародних правових відносинах [5].

Дослідження громадської дипломатії дозволяє визначити те, як країна позиціонує себе в політичному світі через публічні кампанії. Дослідження громадської дипломатії може бути частиною контент-аналізу. До прикладу, можна визначити як держави використовують культурну або освітню дипломатію для покращення свого іміджу на міжнародній політичній арені.

Основними етапами контент-аналізу можна назвати такі: визначення об'єкта дослідження (тексти, медіа, виступи відомих політичних діячів); кодування даних; кількісний аналіз; якісний аналіз.

Основними інструментами для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин є такі: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод.

Івент-аналіз також доцільно використовувати в галузі міжнародних відносин. Івент-аналіз є інструментарієм, який можна використовувати для проведення аналізу політичних подій, які можуть мати сильний вплив на стан міжнародних відносин, дипломатію, політику, або на забезпечення міжнародної безпеки [4]. Івент-аналіз може дозволити виявити певні закономірності, тенденції, а також передбачати майбутні конфлікти або зміни в геополітичних процесах.

Основними аспектами проведення івент-аналізу в галузі міжнародних відносин є такі: ідентифікація політичних подій; класифікація політичних подій; кількісний аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку подій; моделювання.

До ідентифікації політичних подій можна включати визначення основних політичних подій, які можуть справляти значний вплив на міждержавні політичні відносини. Ідентифікувати можна певні політичні зустрічі, міжнародні

контракти, міжнародні конфлікти, санкції, вибори та інші значущі політичні події.

Рис. 8. Інструментарій для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Джерело: складено авторами за [4]

Після проведення ідентифікації політичних подій, їх доцільно класифікувати за певними типами. Політичні події можуть бути економічними, військовими, соціальними. Класифікація подій за учасниками може поділятися на події: держави, міжнародних організацій, недержавних акторів. Крім того, політичні події можна класифікувати за впливом на стан міжнародних відносин, такий як: позитивний, негативний або нейтральний.

Кількісний аналіз політичних подій доцільно проводити на базу використання комплексу математичних та статистичних методів та прийомів. До прикладу, виявлення частоти політичних подій або зв'язків між різними видами подій, для виявлення взаємозв'язку між економічними санкціями та дипломатичними кризами.

Ще одним інструментом можна назвати прогнозування. Прогнозування ймовірних майбутніх сценаріїв розвитку подій проводиться на основі аналізу минулих подій. Таким чином, можна виконувати прогнозування щодо розвитку подальших подій у міжнародних відносинах, включаючи ймовірність виникнення конфліктів або політичних змін, які є ймовірними.

Також до складу івент-аналізу включають моделювання. Даний інструмент базується на створенні моделей, які дозволяють оцінити ймовірний вплив подій на міждержавні відносини. За допомогою моделювання можна виявити яким чином певна подія може змінити відносини між країнами або вплинути на глобальну безпеку.

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії.

Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод.

Основними результатами проведеного дослідження є такі:

ідентифіковано значення даних та міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій;

визначено ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

виокремлено складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;

визначено вплив діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин;

сформульовано основні аспекти інформаційних війн;

визначено основні складові політичних технологій;

визначено фактори впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин;

ідентифіковано фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин;

систематизовано інструментарій для ведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

В подальшому даний напрям дослідження доцільно розвивати в напрямку розширення інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Захарова І. В., Філіпова Л. Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 336 с.

2. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник / О. В. Курбан. – Київ: ВІКНУ, 2016. – 286 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Kurban_2016_286.pdf

3. Мірошниченко Т., Федорова Г. Цифрова дипломатія як сучасний комунікаційний інструмент міжнародних відносин. ГРАНІ Том 24 № 12 2021. С. 58 – 64.

4. Муковський І. Т., Мищенко А. Г., Шевченко М. М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах. Київ. : Кондор, 2012. 224 с.

5. Окладна М. Г., Стеценко В. Ю. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. Електронний ресурс. Режим доступу: https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Okladna_Stetsenko15.pdf

6. Твердохліб О. С. Етичні аспекти доступу до публічної інформації. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2013/31.pdf

7. Якименко Ю., Рачок А. Аналітичні центри сьогодні й завтра: погляд з України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/statti/analitichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-pogliad-z-ukrainy>

8. Янченко А. Соціальні медіа як елемент політичної комунікації. Електронний ресурс. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/yanchenko_sotsialni.pdf

REFERENCES

Zaharova I. V., Filipova L. Ya. (2013). *Osnovy informatsiyno-analitichnoi diial'nosti: navch. posibnyk*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. 336 s.

Kurban O. V. (2016). *Suchasni informatsiyni viyny v merezhevomu on-lajn prostrori: navchal'nyi posibnyk*. Kyiv: VIKNU. Elektronnyi resurs. Dostupno za adresoiu: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Kurban_2016_286.pdf

Miroshnychenko T., Fedorova H. (2021). Tsyfrova dyplomatiia yak suchasnyi komunikatsiynyi instrument mizhnarodnykh vidnosyn. *Hrani*, 24(12), S 58–64.

Mukovskyi I. T., Myshchenko A. H., Shevchenko M. M. (2012). *Informatsiyno-analitichna diial'nost' v mizhnarodnykh vidnosynakh*. Kyiv: Kondor.

Okladna M. H., Stetsenko V. Yu. (2020). Rol' tsyfrovoy dyplomatii v suchasni zovnishnii politytsi derzhavy. Elektronnyi resurs. Dostupno za adresoiu: https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Okladna_Stetsenko15.pdf

Tverdokhlib O. S. (2013). Etychni aspekty dostupu do publichnoi informatsii. Elektronnyi resurs. Dostupno za adresoiu: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2013/31.pdf

Yakymenko Yu., & Rachok A. (n.d.). *Analitychni tsentry sohodni i zavtra: pohliad z Ukrainy*. Elektronnyi resurs. Dostupno za adresoiu: <https://razumkov.org.ua/statti/analitichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-pogliad-z-ukrainy>

Yanchenko A. *Sotsial'ni media yak element politychnoi kommunikatsii*. Elektronnyi resurs. Dostupno za adresoiu: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/yanchenko_sotsialni.pdf